

27.01.2021

POL-2020-86659

Sisäministeriö
kirjaamo@intermin.fi

Sisäministeriön lausuntopyyntö SMDno-2019-1943, 18.12.2020

Poliisihallituksen lausunto poliisin liikennevalvonnan ja liikenneturvallisuuden toimintaohjelman luonnoksesta vuosille 2021 - 2014

Sisäministeriön poliisiosasto on pyytänyt lausuntoa Poliisihallitukselta poliisin liikennevalvonnan ja liikenneturvallisuuden toimintaohjelman luonnoksesta vuosille 2021 - 2024. Poliisiosasto pyysi suoraan lausuntoa myös poliisilaitoksilta, Poliisiammattikorkeakoululta ja Keskusrikospoliisilta. Poliisihallitus pyysi edellä mainittuja poliisin yksiköitä toimittamaan lausuntonsa Poliisihallitukselle, joka laatii poliisin yhteisen lausunnon.

Yleisiä huomioita toimintaohjelmaluonnoksesta

Poliisihallitus pitää toimintaohjelman rakennetta hyvänä. Sisältö muodostaa loogisen kokonaisuuden, jossa edetään keskeisistä strategisista liikenneturvallisuuslinjauksista, muiden toimintaohjelmaan vaikuttavien asioiden jälkeen liikenneturvallisuuden ja liikenteen tilannekuvaan ja niiden jälkeen liikenneonnettomuuksien syihin ja keskeisiin riskitekijöihin. Lopuksi esitellään toimintaohjelman tavoitteet sekä toimeenpanoon, raportointiin ja mitaamiseen liittyvät asiat.

Toimintaohjelma on hyvin kattava ja perusteellinen. Siihen on koottu laajasti keskeistä poliisin liikenneturvallisuustyöhön liittyvää ajankohtaista taustamateriaalia, jota voidaan hyödyntää monin tavoin liikennevalvontaa ja muuta poliisin liikenneturvallisuustyötä suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Seuraavassa on kappaleittain tuotu esiin Poliisihallituksen näkemyksiä ja kommentteja.

1 Johdanto

Kappaleessa korostetaan poliisin liikenneturvallisuustyöhön liittyvän osaamisen tärkeyttä ja merkityksellisyyttä sekä turvallisuuden tunteen ylläpitämistä viestimällä avoimesti ja faktapohjaisesti turvallisuuskysymyksistä. Edellä mainittuihin toteamuksiin on helppo yhtyä ja myös niihin toimintaohjelmassa todettuihin näkemyksiin, joiden mukaan poliisi pystyy vaikuttamaan liikenneturvallisuuteen myös hallinnollisilla- ja pakkokeinopäätöksillä kuten kuljettajien ajo-oikeuteen ja ajoterveyteen liittyvillä päätöksillä ja ajoneuvon käytön estämisellä tietyissä tilanteissa. Valvonnassa kertyvän tiedon välittäminen muille viranomaisille on myös kannatettavaa.

3 Keskeiset strategiset liikenneturvallisuuslinjaukset

Kappaleessa on esitetty kattavasti ja tiiviisti tärkeimmät liikenneturvallisuuden liittyvät strategiset asiakirjat keskeisine sisältöineen. EU:n suorituskykyindikaattorit muodostavat osin uuden ja kiinnostavan tavan mitata liikenneturvallisuustoimenpiteiden - myös poliisin - vaikutuksia.

4 Muita toimintaohjelmaan vaikuttavia asioita

Tässä kappaleessa esitellään turvallisuuden tunteeseen, liikenneonnettomuuksien kustannuksiin ja kuljetusalan harmaaseen talouteen liittyvää tutkimustietoa, jota voidaan hyödyntää monin tavoin poliisitoimintaa laajemminkin liikenneturvallisuustyössä.

Kappaleessa esitellään myös keskeisiä kohtia Poliisiammattikorkeakoulussa viime vuonna valmistuneesta poliisin liikennevalvonnan ja liikenneturvallisuustyön vaikuttavuutta käsittelevästä raportista. Tässä raportissa on esitetty monia tärkeitä poliisitoimintaan ja myös liikennevalvontaan liittyviä näkemyksiä. Esimerkiksi se, että poliisitoiminnan vaikuttavuus pohjautuu suuressa määrin kansalaisten myötävaikutukseen, yhteistyöhön kansalaisten kanssa ja heidän tukeensa poliisityölle. Tätä raporttia voidaan suoraan hyödyntää liikennevalvonnan ja liikenneturvallisuuden toiminta- ja kehittämissuunnitelmaa laadittaessa sekä poliisin liikennevalvontaa suunniteltaessa ja myös poliisin koulutuksessa.

5 Liikenneturvallisuus ja liikenteen tilannekuva

Kappale sisältää käyttökelpoisen ja ajantasaisen kuvauksen liikenneturvallisuustilanteesta ja liikennerikkomuksista. Liikenteen päästöihin ja liikenteen meluun liittyvät kysymykset ovat olleet Keski-Euroopassa jo pidemmän aikaan yhtenä perusteena myös poliisin toimenpiteille. Poliisihallitus katsookin, että niiden esille nostaminen myös tässä toimintaohjelmassa on tärkeää.

Viime vuosina huumerattijuoppojen osuus on ollut kasvussa. Tätä ilmiötä olisi hyvä käsitellä laajemmin poliisin tilastojen valossa. Nopeuksiin liittyen myös poliisin automaattisen valvonnan, jota on kehitetty viime vuosina merkittävästi, suoritteita ja valvonnan kehitystä voisi käsitellä tässä kappaleessa. Kappaleessa 5.2. mainitun R-tutkimuksen ja Uudenmaan maakunnan rattijuopumustutkimuksen tuloksiin voisi tarkennuksena lisätä miltä vuodelta tutkimustulokset ovat peräisin.

6 Liikenneonnettomuuksien syyt ja keskeiset riskitekijät

Tässä kappaleessa esitellään lähinnä Onnettomuustietoinstituutin tutkimuksiin ja selvityksiin perustuen keskeisimmät liikenteen riskitekijät ja onnettomuuksien syyt. Tätä tietoa voidaan hyödyntää monin tavoin poliisin liikenneturvallisuustyössä esimerkiksi liikennevalvontaa suunniteltaessa tai perusteltaessa. Tätä materiaalia voidaan hyödyntää myös poliisin viestinnässä esimerkiksi teemavalvontojen ennakkotiedottamisessa.

Maastoliikennettä käsitellään omassa alakappaleessaan mitä Poliisihallitus pitää tärkeänä, koska siihen liittyvät turvallisuuskohdat jäävät usein vähemmälle keskittyttäessä yleensä vain tieliikenteeseen.

Poliisihallitus ehdottaa, että esimerkiksi kappaleessa 6.7 käsiteltäisiin piittaamatonta ajotapaa ja yleisempää riskikäyttäytymistä, johon liittyvät vaaralliset ohitukset, lähellä perässä ajaminen ja mm. kiilaaminen. Sivulla 20 esitetyssä Liikenneturvan ja Kantarin ilmapiirikyselyssäkin vaaralliset ohitukset ovat heti rattijuoppojen jälkeen seuraavana liikenteessä pelkoa aiheuttavana asiana.

7 Toimintaohjelman tavoitteet

Tämän kappaleen alussa esitetyt keskeiset vaikuttavuustavoitteet ovat kannatettavia. Liikenneturvallisuuden suoraan liittyvien tavoitteiden lisäksi on tärkeää, että myös ammattiliikenteen harmaan talouden vähentäminen sekä liikenteessä ilmenevien rikosten ennalta estäminen ovat asetettujen tavoitteiden joukossa. Rikkomus- ja rikostavoitteet voisi kuitenkin sijoittaa kappaleeseen, jossa käsitellään poliisin tavoitteita.

Vaikuttavuustavoitteiden jälkeen esitellään poliisin liikennevalvonnan ja liikenneturvallisuustyön yleiset tavoitteet. Ennalta estävä toiminta, yhteistyöhakuisuus ja tietojohtoisuus ovat poliisin toiminnassa jo nykyisin vaikuttavia periaatteita, joiden mukaisesti toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan. Myös ohjelmassa mainitut tekniikan tehokas hyödyntäminen ja poliisin aktiivisen viestinnän korostaminen ovat jo käytössä. Niihin panostaminen tulevaisuudessaakin on luonnollisesti tärkeää.

Lopuksi tässä kappaleessa esitellään osin varsin yksityiskohtaisesti poliisin liikennevalvonnan ja liikenneturvallisuuden keskeiset vaikuttavuustavoitteet. Esitetyt asiakokonaisuudet ovat tärkeitä ja kaikin puolin relevantteja, mutta vaikuttavuuskohteista mennään jo yksittäisiä tavoitteita toteuttavien keinojen puolelle. Esimerkiksi ajoterveys ja vireystila -kappaleessa on auki kirjoitettu yksittäisiä ajokorttilain ja direktiivin pykälä. Myös esimerkiksi alkoholi, huumausaineet ja lääkkeet -kappaleessa on hyvin yksityiskohtaista linjausta tieliikennelain pykäläineen. Edellä mainitut asiat sopisivat paremmin Poliisihallituksessa laadittavan toiminta- ja kehittämissuunnitelman sisältöön tai osaksi Poliisihallituksen ohjetta tai ohjauskirjettä.

Poliisihallitus ehdottaa, että kappaleen 7 sisältöä tiivistettäisiin ja toisiaan muistuttavat alaotsikot nimettäisiin selkeyden vuoksi uudestaan.

8 Toimintaohjelman toimeenpano, raportointi ja tavoitteiden mittarit

Toimintaohjelmassa sen toimeenpano on vastuutettu Poliisihallitukselle, jonka tulee laatia liikennevalvonnan ja liikenneturvallisuuden toiminta- ja kehittämissuunnitelma sekä tavoitteiden mittarit vuoden 2021 loppuun mennessä. Poliisihallituksen tulee myös vuosittain raportoida sisäministeriölle toimintaohjelman toimeenpanosta. Näiltä osin Poliisihallitus toteaa, että annetut aikataulut ovat realistisia. Alustava työ on jo aloitettu ja toteutusta edesauttaa se, että toimintaohjelman luonnos on ollut myös poliisilaitosten käytössä nyt lausuntavaiheessa.

Poliisijohtaja

Sanna Heikinheimo

Poliisitarkastaja

Timo Ajaste

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 27.01.2021 klo 12:36. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Tiedoksi

Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen
Poliisihallitus, liikenteen vastuualue